

Phẩm chất, tư cách - phẩm cách, sự thành đạt mà một con người, cho cả một đời người, khi nhìn họ được người đời yêu kính, ngưỡng mộ, theo tôi, được xác định hai phạm vi: đó là tri thức và nhân cách. Trong đó, tri thức là chuyên phí tích lũy, thu gom và bồi đắp suốt cả đời người. Nhất là trong một xã hội hiện đại, một nền kinh tế tri thức như hiện nay. Và đời người, có cái phẩm chất, rất quan trọng - đó là việc tiếp nhận tri thức ở nhà trường. Do vậy, yêu cầu về tri thức cho tuổi trẻ, trong giai đoạn của tuổi học đường là tiếp thu chắc chắn, học toàn bộ chương trình học của các cấp.

Một chương trình thích hợp với yêu cầu của cấp học, của lứa tuổi - để cho sự trang bị của trẻ đủ vào đời, để cho việc đáp ứng các nhu cầu nghề nghiệp của xã hội, đó là việc mà Bộ Giáo dục-đào tạo có trách nhiệm chính, không ai thay thế được. Việc giám sát chương trình học cho các cấp hiện nay; việc không khuyến khích hoặc ngăn chặn các kiểu học thêm, học ngoài giờ, ngày học đêm học; với những cấp căng phồng sách vở, chịu đựng, kéo dài đưa trẻ mới vào cấp Tiểu học, thậm chí vào lớp 1, là việc của xã hội đã quan tâm và báo động từ rất lâu, mà những chuyên viên của Bộ còn rất chậm.

P phạm vi thứ hai là *nhân cách*, cũng là vấn đề có rất nhiều hiện tượng cần báo động, bởi bất bao là trên nền xã hội diễn ra hàng ngày, hàng giờ, không trừ bất cứ tầng lớp nào, ngay từ các bậc làm thầy, kẻ của tuổi bé thơ. Có phải vì thế mà giới công

tác văn học

– tôi dùng chữ

công tác

, với phạm vi bao quát là những người sáng tác, giảng dạy, nghiên cứu, phê bình văn học, trong đó có sáng tác và phê bình văn học thiêu nhi, cũng cần thay trách nhiệm của mình đưa vào cuộc.

Theo tôi hiểu, *nhân cách* - đó là vốn để *làm người*; và nhà trường đó là *việc học làm người*. Nói thế để thấy nhà trường không phải chỉ là nơi cung cấp và nhốt các tri thức; mà trường học phải là nơi giáo dục, đào tạo một thế hệ trẻ có phẩm chất và tư cách *làm người*.

. Thế chất này theo tôi là rằng học nên có tiêu:

Tiên học lễ, học而后文

Lễ, chất là một phẩm vị, một khu vực học trong đào luyện nhân cách; còn nhân cách – nó là một thế học học rồi thì hiểu ý, để có thể cho “ra lò”, và đưa vào xã hội như con người với các tư chất đáp ứng cho yêu cầu thúc đẩy sự phát triển của xã hội, và tạo nên một bộ không khí lành mạnh, thân thiện trong tất cả các mối quan hệ xã hội, từ rằng đến học, như một bộ để cho cái tốt, cái đẹp, cái tích cực, cái tử tế, cái lòng tốt, và thu học như học của cái xấu, cái ác; *thu học*

nhân cách ta thế học kêu gọi. chất không phải tiêu diệt; bởi cái xấu, cái ác chỉ ở đâu và lúc nào mà tiêu diệt nó.

Nhân cách, theo nghĩa rằng và với mục đích cao nhất là như thế và đòi hỏi mỗi con người một sự phấn đấu suốt đời, và đòi hỏi xã hội, một sự phân học học lý, ăn ý, hài hòa trên tất cả các phương diện: kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, văn học, văn chương, nghệ thuật. Và như vậy, câu chuyện chúng ta đang bàn hôm nay là một câu chuyện có ý nghĩa quan trọng, để học đến mối quan tâm của nhiều người, thậm chí của tất cả mọi người. Câu chuyện văn học nói chung, và văn học thì nói riêng, góp phần như thế nào vào việc giáo dục và đào luyện nhân cách cho trẻ em.

Văn học Trung đại, để rồi cao hơn Đạo, chất Chí, và chất Lễ. Văn học cách mạng, trong nhiều chục năm qua, để rồi cao hơn giáo dục của văn học. Riêng với văn học thì nói, chúng ta tập trung chung quanh 5 bài dạy của Bác Hồ: “Yêu Tổ quốc. Yêu đồng bào/ Học tập tốt. Lao động tốt/ Đoàn kết tốt. Kiên trì tốt/ Giỏi việc học sinh tốt/ Khiêm tốn. Thận trọng. Dũng cảm”. Do yêu cầu của chiến tranh và cách mạng, trong hoàn cảnh kinh tế - xã hội chưa phát triển, do đời sống văn hóa, văn nghệ còn nghèo... văn học thì nói một thời dài đã bám sát các yêu cầu của giáo dục của Đảng, và đã có những mùa màng tốt đẹp, trong việc chuyển từ những tình cảm truyền thống như tình yêu nước, tình đồng bào, tình đồng chí, “ngồi trong một nhà học phân nhau cùng”, và tình giai cấp, tình đồng chí, để rồi tạo nên những tầm vóc người tốt, việc tốt cho các em noi theo. Do các phương tiện thông tin, giới trí còn chưa phát triển nên việc đọc và sự đọc của các em có một thời là rất ít, trong đó Nhà xuất bản Kim Đồng, qua hơn 50 năm tồn tại của nó là có công rất to.

Từ sau Đại chiến, và như thế là vào giao điểm giữa hai thế kỷ, khi một bộ phận vào thời kỳ

Còn với giáo dục nhân cách, như quan niệm tôi đã trình bày ở trên thì, riêng văn học không thể nào làm được, hoặc làm được; vì đó là mặt văn hóa quá lớn, phải có sự phối hợp gia đình, nhà trường, và toàn bộ hệ thống thiết chế xã hội chăm lo. Nếu cái tiêu cực gây hại hoặc lợi bất nhân cách con người, lợi bất phẩm chết người đã len lỏi vào mọi ngõ ngách đời sống, gồm cả nhà trường với những người có học, có đức và đức có giáo dục thì thế văn học còn có thể làm được gì? Có nghĩa là văn học cần tập trung vào những mặt tiêu nó có thể làm được, theo tôi nghĩ, đó là mặt

hình thức giải trí lành mạnh và có ích
cho các em. Tôi nhận thấy sự
giải trí lành mạnh
, và
có ích

, để tránh những phẫn nộ của giới trí thức không lành nghề, họ có hai đang tràn ngập hiện nay, mà chúng ta đang sống ngăn chặn, những thứ không được chút nào. Một cuốn sách có tác động giới trí lành nghề, và có ích, bằng cách họ có bằng tranh, cách cách nên để các em vui thích đón đọc; và sau tác động giới trí, sẽ là tác động thanh lịch và làm giàu có thể giới tâm hồn con người, thay vì những căn bệnh trí tuệ và đạo đức họ có lý thuyết xa xôi và lý tưởng...

3 / 4

Ảnh, có tên *Đoàn mìn mìn*, trong Hội chợ sách TP. Hồ Chí Minh, tháng 3-2010 vừa qua rất được các bạn đọc nhí tuấn hào hứng đón nhận, với số lượng bán được là 10.000 bản). Tác phẩm giúp trẻ hình thành và có ích, đặc biệt khuyến khích trẻ tích cực tham gia và mở rộng những mối quan hệ - đó là con đang thu nạp những kiến thức và thích hợp nhất cho văn học thiếu nhi góp phần kiến tạo và rèn luyện nhân cách con ngay từ trong khuôn viên thông tin và Xã hội hiện đại.

G.S Phong Lê

